

Nationaal Coördinator Groningen

> Retouradres Postbus 3006 9701 DA Groningen

De leden van de bestuurlijke stuurgroep (rijk, provincie Groningen en de 12 gemeenten)
De leden van de maatschappelijke stuurgroep (Gasberaad en Groninger Bodem Beweging)

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Bezoekadres

Paterswoldseweg 1
9726 BA Groningen

Postadres

Postbus 3006
9701 DA Groningen

Behandeld door

J.G.M. Alders

T 088 041 4445

H.Alders@nationaalcoordinatorgroningen.nl

Datum

Betreft

Nieuwe schadeaanpak

Ons kenmerk

NCG / 17112890

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Aan de leden van de bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroepen,

Op 31 maart 2017, om 12.00 uur, heeft de NCG de schadeaanpak gesloten. Dit besluit is vooraf gegaan door overleg met alle betrokkenen. Daarbij is vastgesteld dat de conclusie dat de oude aanpak onvoldoende draagvlak heeft, breed ondersteund werd. Het besluit is gepaard gegaan met een voorstel van de NAM voor een aanbod van een voucher voor schadeherstel voor de nog lopende – en eenzijdig gesloten – schadegevallen. Hierdoor kunnen bewoners afwegen of ze de procedure (contra/second opinion/arbiter) willen voortzetten of dat het aanbod van de voucher voldoende oplossing biedt om uit het proces te stappen.

Het besluit is voorzien van een aankondiging van een nieuwe schadeaanpak met als streefdatum de invoering op 1 juli 2017. Inmiddels hebben alle betrokkenen vastgesteld dat de streefdatum niet haalbaar is. Deze conclusies is getrokken, omdat partijen het eens willen worden over de nieuwe aanpak en omdat zorgvuldigheid dient te gaan boven snelheid. Hierbij heeft eenieder zich gerealiseerd dat schademelders van na 31 maart 2017 langer moeten wachten op het in behandeling nemen van hun melding.

Zorgvuldigheid en snelheid

De effecten van de gaswinning, waaronder de aardbevingen en de dreiging daarvan in het gebied van het Groninger gasveld, zijn van grote invloed op het dagelijks leven van de mensen die in Groningen wonen. Ongevraagd en zonder dat zij er invloed op hebben, worden zij geconfronteerd met schade aan hun woningen en andere gebouwen. Uit onderzoek van onder meer de Onderzoeksraad voor Veiligheid en de Rijksuniversiteit Groningen, blijkt dat inwoners zich steeds minder veilig voelen. De afhandeling van schade, vooral als dat vaker gebeurt, brengt stress met zich mee en beïnvloedt de gezondheid.

Hierin is de spanning gelegen tussen het in acht nemen van zorgvuldigheid en het betrachten van snelheid. We streven naar een aanpak die duidelijk maakt dat

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

veiligheid voorop staat en dat de daarvoor noodzakelijke stappen worden gezet. Het "ontzorgen" van de bewoners wanneer schade optreedt is wel het minste wat de bewoners mogen verwachten. Niet alleen de NAM, maar ook de overheid – en in het bijzonder de rijksoverheid – worden hierop aangesproken.

Aansprakelijkheid en zorgplicht

Een nieuwe schadeaanpak heeft als doel ervoor te zorgen dat er oplossingen worden gevonden voor de problemen waarmee bewoners worden geconfronteerd, zonder dat van hen gevraagd wordt om onderdeel te worden van een langdurig proces. Een proces waarin te vaak het beeld ontstaat dat de vraag of er een relatie is met mijnbouwactiviteiten centraal staat, en niet de oplossing van het probleem, namelijk schade waarom men niet gevraagd heeft. Daarbij speelt vervolgens niet alleen de vraag over de directe oorzaak een rol, die waar de NAM op aangesproken wordt. Ook speelt "het zijn van een wingewest" een rol, waarbij het gevoel is dat men nu een beroep moet kunnen doen op de rekenen. Hierop wordt de staat aangesproken. In het debat Tweede Kamer "Schadeafhandeling Groningen", van dinsdag 4 juli 2017 zei de minister van Economische Zaken daarover: "De overheid is uiteindelijk degene die de NAM daar heeft laten werken, die geprofiteerd heeft van het werk van de NAM en daar de Nederlandse samenleving voordeel van heeft laten genieten. Waar wij als overheid jarenlang voor de winning van het gas in grote mate verantwoordelijkheid hebben gedragen, hebben wij nu in grote mate de verantwoordelijkheid voor het afhandelen van de problemen die er zijn."

Het gaat derhalve niet uitsluitend over de schadeaanpak en de daarbij behorende aansprakelijkheid, maar ook om de zorgplicht van de overheid ten opzichte van haar burgers. Beide moeten een passende plek krijgen in het schadeprotocol en de vormgeving van een schadefonds.

Naar een nieuwe schadeafhandeling

Na het beëindigen van de bestaande schadeaanpak hebben verschillende bestuurlijke en maatschappelijke partijen zich beraden op hun positie.

De bestuurlijke en maatschappelijke partijen in de regio hebben de NCG vervolgens uitgangspunten mee gegeven voor het nieuwe schadeprotocol. Het betreffende document (website NCG, www.nationaalcoordinatorgroningen.nl) stelt dat het nieuwe schadeprotocol gegrondvest dient te zijn op vier pijlers:

- Verantwoordelijk staat
- Rechtvaardige schadebepaling
- Menselijke maat
- Onafhankelijkheid

De NCG heeft deze uitgangspunten overgenomen en deze vormen de pijlers waarop het nieuwe schadeprotocol is gebaseerd. In een afzonderlijke paragraaf verderop in het document wordt toegelicht op welke wijze deze pijlers in het nieuwe schadeprotocol zijn verwerkt.

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

Gesprekken met individuele partijen en vervolgens met delegaties uit de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep hebben uiteindelijk geresulteerd in een aantal werksessies waaraan de verschillende geledingen uit de bestuurlijke en maatschappelijke stuurgroep hebben deel genomen. In deze werksessies hebben de deelnemers hun posities toegelicht, zijn onderdelen uitgediept, is kennis genomen van resultaten van opdrachten tot uitwerking van specifieke onderdelen en is stap voor stap aandacht besteed aan alle aspecten van een nieuw schadeprotocol. Daarnaast zijn tal van deskundigen geraadpleegd, dan wel individueel, dan wel als onderdeel van een reflectiecommissie onder voorzitterschap van Emme Groot. De resultaten zijn gedeeld met de delegaties. Tot slot heeft ook een onderzoek plaats gevonden onder bewoners van Groningen.

De werksessies hebben geresulteerd in een beter inzicht in elkaars posities. Inbrengen zijn gezamenlijk besproken op basis van bespreekdocumenten.

Aansprakelijke partij

Bij dit alles speelt een belangrijke rol dat de NAM als aansprakelijke partij geldt. Afspraken over een nieuwe schadeaanpak komen alleen tot werking indien de daaruit voortvloeiende uitspraken door de NAM worden geaccepteerd als de invulling van hun aansprakelijkheid. In de huidige samenwerkingsafspraken van NAM-EZ-NCG is vastgelegd dat de NAM zich in beginsel aan de uitspraak van de arbiter zal houden (artikel 20 van het reglement Arbiter Aardbevingsschade (inmiddels Arbiter Bodembeweging). Een dergelijke afspraak zal ook van toepassing moeten zijn op uitspraken van het Instituut Mijnbouwschade (zie voor uitleg hieronder). De NCG heeft parallel aan de gesprekken met de bestuurlijke en maatschappelijke partijen hierover gesproken met de NAM en de partijen geïnformeerd over de vraag of de NAM bereid is tot het vastleggen van de afspraak dat de NAM zich zal houden aan de uitspraken van het Instituut Mijnbouwschade. NAM heeft aangegeven daartoe bereid te zijn, mits onderzoek plaatsvindt en indien het IM deskundig en onafhankelijk is. De NCG is nog in gesprek over de vraag in welke gevallen afgezien kan worden van onderzoek.

Dit alles in aanmerking nemende heeft de NCG nu een aantal documenten geformuleerd, waarin voorstellen worden gedaan die naar de mening van de NCG een reflectie vormen van de gevoerde discussies en de daarin betrokken standpunten.

Belangrijkste veranderingen in de schadeaanpak

Het nieuwe protocol verschilt op een aantal punten van het oude protocol. Hieronder staan de belangrijkste veranderingen.

Instituut Mijnbouwschade

De belangrijkste verandering is de instelling van een deskundige, van alle partijen onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade (IM) dat oordeelt over de schade en de vergoeding. De werktitel hiervan was Onafhankelijke Commissie Schade (OCS). Het IM is verantwoordelijk voor het proces van schadeafhandeling vanaf de

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

melding van de schade tot het herstel. Daarbij staat veiligheid van de bewoners voorop en werkt de commissie met zorg voor de bewoners. Het IM bewaakt de onafhankelijkheid van het oordeel over de oorzaak en omvang van de schade en zorgt er ook voor dat de afhandeling van de schade onafhankelijk verloopt. Het IM en haar leden moeten onomstreden zijn. De eerste benoeming wordt gedaan door de Minister van EZ, vervolgens kunnen benoemingen plaatsvinden op aangeven van het IM zelf. Het IM wordt ondersteund door een secretariaat, onder leiding van een secretaris/directeur die door het IM wordt benoemd. Het secretariaat is voor zijn werkzaamheden uitsluitend verantwoording schuldig aan het Instituut Mijnbouwschade. De NCG draagt zorg voor de bemensing van het secretariaat (conform het reglement van de arbiter).

Protocol met draagvlak

Het IM werkt op basis van een schadeprotocol dat is vastgesteld door de NCG en tot stand kwam in goed overleg met de stuurgroepen. De wens was een protocol op te stellen dat een zo goed mogelijk antwoord biedt op het maatschappelijke probleem dat ontstaat door schade als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld. Daarbij is de NCG zich ervan bewust dat het protocol nooit het gehele antwoord kan vormen.

Burgerlijk Wetboek

De basis van dit protocol is het Burgerlijk Wetboek (BW). Het IM past het BW toe bij zowel het oordeel over de schade als bij de afhandeling van de schade. Belangrijk hierbij is het bewijsvermoeden. Verderop leggen we dit verder uit, maar dit is de kern: bij melding van fysieke schade aan gebouwen die naar aard redelijkerwijs kan zijn ontstaan door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld wordt vermoed dat de schade is veroorzaakt door gaswinning.

Breedte van het schadebegrip

Centraal in de schadeaanpak staat de aanpak van fysieke schade en de daaraan direct gerelateerde aspecten. Schade kan naast op materiele aspecten ook immaterieel van karakter zijn. Daarnaast kunnen er ook afgeleide schades zijn: waardevermindering van huizen als gevolg van de effecten van mijnbouwactiviteiten. De NCG heeft vastgesteld dat alle partijen van mening zijn dat alle schades aan de orde kunnen zijn en dat het gewenst is dat er sprake is van één loket. Voorts stelt NCG vast dat er geen discussie is of er sprake kan zijn van aansprakelijkheid waar het gaat om immateriële schade of waardevermindering. Tegen die achtergrond spreekt de NCG dan ook uit dat het uitgangspunt dient te zijn dat alle vormen van schade beoordeeld moeten kunnen worden door het Instituut Mijnbouwschade.

Vastgesteld kan worden dat er nog een aantal rechtszaken loopt over de condities waaronder of de momenten waarop schades aan de orde zijn. Als het gaat om immateriële schade gaat het ingestelde beroep om de nadere duiding van de omstandigheden waaronder en aan welke voorwaarden moete zijn voldaan bij het beoordelen van immateriële schade. Deze uitspraak is van groot belang voor de

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

bewoners die hier een beroep op willen doen en de uitspraak moet dan ook voor hen van belang worden geacht. Nu vooruitlopen daarop op basis van bestaande jurisprudentie handelen, zou deze bewoners tekort kunnen doen.

Ook over waardevermindering loopt een rechtszaak. De lopende rechtszaak gaat over de vraag of de waardevermindering bij verkoop of nu al vergoed moet worden. Dit moet afgewacht worden.

Beide elementen krijgen een definitieve plek in het protocol, nadat de uitspraken door de rechter zijn gedaan. Daarna kan het IM hierover oordelen.

Schadefonds

De minister van Economische Zaken heeft op 4 juli 2017 aan de Tweede Kamer meegedeeld dat er een schadefonds zal komen ("De heer Nijboer wil een simpel antwoord op een simpele vraag. Het komt er uiteindelijk op neer dat ik daar ja op antwoord."). De minister heeft daaraan toegevoegd dat het fonds op geen enkele manier afbreuk mag doen aan het feit dat de NAM verantwoordelijk is voor de schade. Een schadefonds regelt de financiële afwikkeling van schades. De bedragen die het IM toekent, worden uit dit schadefonds uitgekeerd. De staat en de exploitant regelen onderling de afrekening. De schademelder heeft op geen enkele manier meer iets te maken met NAM.

Voor de maatschappelijke en de regionale bestuurlijke partijen is zicht op de contouren en totstandkoming van een schadefonds een voorwaarde om in te kunnen stemmen met de schadeaanpak. De rijks delegatie heeft aangegeven dat voor de instelling van een fonds het noodzakelijk is om te weten dat een schadeprotocol kan rekenen op de steun van alle betrokkenen.

Duidelijk is dat het instellen van een fonds een wettelijke basis vereist en dat de totstandkoming nog zeker tot halverwege 2018 zal duren. Totdat een fonds operationeel is, zal het schadeprotocol zoals het voorligt functioneren op basis van de samenwerkingsafspraken EZ-NAM-NCG, waarbij NAM zich committeert aan uitspraken van het IM. Het fonds en de governance daarvan kan er toe leiden dat het protocol moet of kan worden aangepast.

Herstel van schade

In verband met de veiligheid is herstel van schade het uitgangspunt. Technische deskundigen geven advies over de wijze van herstel. Op basis van dit advies bepaalt het IM het bedrag dat nodig is om de schade te herstellen. Als het kan, wordt de schade zo hersteld dat de constructie weer goed functioneert en de kans op herhaalschade zo klein mogelijk is. Er wordt rekening gehouden met het karakter van de woning, bijvoorbeeld bij monumenten, en de bestemming van het pand, bijvoorbeeld of het een bedrijf is.

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

Versnelde afwikkeling

Bij alle meldingen binnen het werkingsgebied van het protocol wordt de schade opgenomen en een licht onderzoek uitgevoerd. Bij bepaalde schades heeft het IM dan voldoende informatie om tot een oordeel te komen en doet het IM geen uitgebreid technisch onderzoek naar de oorzaak. De schademelders krijgen een versneld aanbod tot afwikkeling. Het afhandelingsproces verloopt hierdoor eenvoudig en efficiënt.

Handboek en kwaliteitseisen

NCG laat op basis van een door TU Delft ontwikkelde beoordelingssystematiek formats en instructies ontwikkelen. Ook zijn kwaliteitseisen voor schadeinspecteurs opgesteld en worden die voor beoordelaars opgesteld op basis van de methodiek. Het geheel vormt het handboek. Het handboek wordt door NCG vastgesteld en meegegeven aan het IM.

De vier pijlers van het schadeprotocol

Het protocol is zoals eerder aangegeven gebouwd op vier pijlers die we hieronder toelichten.

Verantwoordelijke staat

Nagenoeg alle partijen hebben aangegeven dat de staat haar verantwoordelijkheid moet nemen. Een manier om dit te regelen is het opzetten van een schadefonds. De exploitant is en blijft aansprakelijk, maar de staat regelt met de exploitant hoe het fonds gevuld wordt. Het doel hiervan is onder andere dat de bewoner nooit het slachtoffer is van (financiële) discussies, maar ook dat de bewoner zo min mogelijk met de exploitant te maken heeft.

Bij een verantwoordelijke staat gaat het enerzijds over het afdekken van de aansprakelijkheid van de exploitant en het vormen van een buffer voor de bewoner. Anderzijds gaat het over de vraag of dit toereikend is zodat de bewoner verder kan met zijn leven in relatie tot de zorgplicht van het rijk. Die zorgplicht komt op dit moment bijvoorbeeld tot uitdrukking in de waardevermeerderingsregeling die, gekoppeld aan schade, bedoeld is als compensatie voor de overlast.

Nu de minister van Economische Zaken heeft uitgesproken dat er een schadefonds komt, richt het onderzoek zich op de precieze vormgeving. Hierbij moet de vraag die hierboven is geformuleerd worden beantwoord. NCG zal zich ervoor inzetten dat er daadwerkelijk een fonds komt dat daarbij aansluit. Beslissingen hierover worden echter door de staat genomen.

Rechtvaardige schadebepaling

Dit protocol wil oplossingen bieden voor de situatie waarin bewoners zich bevinden als er schade optreedt aan hun woning of andere gebouwen. Het is belangrijk dat er begrip is voor deze situatie, dat er duidelijk wordt uitgelegd hoe de schadeafhandeling verloopt, dat bewoners hier goed bij worden begeleid en dat ze goed op de hoogte worden gehouden over alle stappen in het proces. Het

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

gezamenlijk zoeken naar oplossingen staat centraal in dit protocol. Dat valt niet goed te beschrijven in een protocol, maar is wel de uitdrukkelijke opdracht aan het IM.

Het Burgerlijk Wetboek (BW) is het uitgangspunt voor de schadeafhandeling. In het BW is opgenomen dat de mijnbouwexploitant aansprakelijk is voor de schade als gevolg van de bodembeweging die hij door zijn mijnbouwactiviteiten veroorzaakt (risicoaansprakelijkheid). Het BW kent daarnaast het bewijsvermoeden, waarmee de rechtspositie van de bewoner wordt versterkt.

Rechtvaardige schadebepaling ziet ook op het op dezelfde wijze behandelen van dezelfde soort schadegevallen. Het IM zal bij de beoordeling van de schade ook zorgdragen voor gelijke behandeling van gelijksoortige gevallen.

Menselijke maat

De bewoner wordt geconfronteerd met een situatie waar hij/zij niet om heeft gevraagd. Bij de afhandeling van de schademelding en de schade zelf staat de bewoner dan ook centraal. Dat betekent onder meer het volgende:

De bewoner krijgt de gelegenheid zijn verhaal te doen en daar wordt serieus naar geluisterd.

De bewoner geeft aan waar de schade zich bevindt en de schade-inspecteur neemt deze schade op. De schade-inspecteur kijkt ook of er nog meer schade is. De bewoner is degene die de beslissingen neemt die te maken hebben met zijn huis.

Bij de afhandeling van de schademelding wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de persoonlijke situatie en wensen van de bewoner (ruimte voor maatwerk).

De schade aan de woning wordt door een onafhankelijke partij afgehandeld en beoordeeld. Dat gebeurt zo snel mogelijk en met minimale inspanning van de bewoner.

Met het instellen van een onafhankelijke en deskundige commissie (IM), die oordeelt over de schade en met de invoering van het bewijsvermoeden, is de positie van de bewoner versterkt. Het IM werkt vanuit vertrouwen in de bewoner, zorgt voor de begeleiding die nodig is (maatwerk) en betreft de bewoner in het proces. Het komen tot of het bijdragen aan een oplossing voor de bewoner is een belangrijk doel van het protocol.

Het kan zijn dat het protocol leidt tot onbedoelde of onvoorziene effecten. Daarom heeft de NCG de Onafhankelijk Raadsman gevraagd om in de gaten te houden of we met het protocol het gewenste doel bereiken zoals we dat beschreven hebben in de vier pijlers. Hij kan ook aangeven waar nog verbeteringen of veranderingen kunnen worden doorgevoerd.

Onafhankelijkheid

De NCG wilde een schadeprotocol maken dat kan rekenen op bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Er is veel informatie ingewonnen bij deskundigen, bewoners en andere betrokkenen. Deze informatie is zo goed mogelijk verwerkt in

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

het protocol. Het nieuwe schadeprotocol is na advisering door de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep van de NCG vastgesteld door de NCG. De NAM heeft hier geen invloed op gehad. Wel worden met de NAM afspraken gemaakt over wanneer schades versneld kunnen worden afgewikkeld en wordt afgesproken dat de NAM zich committeert aan de uitspraken van het IM.

Het IM is opgezet om te zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van schade. Het IM is onafhankelijk van alle partijen. Binnen de afspraken en grenzen van het protocol bepaalt het IM zelf hoe de schadebeoordeling en afhandeling verloopt.

Juridische uitgangspunten bij de afwikkeling van schade

Het nieuwe schadeprotocol is gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek. De volgende uitgangspunten uit het BW zijn daarbij van belang:

- risicoaansprakelijkheid
- bewijsvermoeden

Risicoaansprakelijkheid

Door de gaswinning uit het Groningenveld ontstaat bodembeweging en door deze bodembeweging kan schade ontstaan. De exploitant is volgens artikel 6:177 BW aansprakelijk voor alle schade als gevolg van de bodembeweging door gaswinning. Dit is een risicoaansprakelijkheid. Of de exploitant eventueel iets fout heeft gedaan bij de gaswinning, maakt geen verschil: hij is hoe dan ook aansprakelijk voor schade die optreedt als gevolg van bodembeweging door gaswinning.

Bewijsvermoeden

Volgens de gewone bewijsregels moet een bewoner die de exploitant aansprakelijk houdt voor schade aan een gebouw, zelf bewijzen dat er een verband is tussen:

- bodembeweging en de mijnbouwactiviteiten (in dit geval gaswinning)
- schade en de bodembeweging

Het verband tussen de gaswinning en de bodembeweging naar aanleiding van gaswinning uit het Groningenveld is onbetwist. Hiervan hoeft geen bewijs te worden geleverd. Het verband tussen de schade en de bodembeweging moet nog wel bewezen worden, maar hiervoor heeft de wetgever voor de gaswinning uit het Groningenveld een bijzondere regel ingevoerd die de benadeelde helpt: het bewijsvermoeden (opgenomen in artikel 6:177a BW). Deze regel versterkt de positie van de benadeelden, omdat zij – anders dan de exploitant – over het algemeen niet beschikken over specifieke juridische of technische kennis.

Artikel 6:177a BW:

1. Bij fysieke schade aan gebouwen en werken, die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

wonen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade veroorzaakt is door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk.

2. De benadeelde kan zich slechts beroepen op het vermoeden, bedoeld in het eerste lid, indien hij de exploitant, bedoeld in artikel 177, op diens verzoek de relevante bescheiden betreffende het gebouw of werk ter inzage geeft indien hij daarover beschikt, en de exploitant genoegzaam gelegenheid geeft de schade te onderzoeken.

De regel van bewijsvermoeden houdt het volgende in: als u denkt dat fysieke schade aan uw gebouw een gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld, en de aard van de schade rechtvaardigt dit vermoeden, dan hoeft u dit niet meer te bewijzen. We vermoeden dan op voorhand dat de schade is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning. Met andere woorden: blijkt uit de aard van de fysieke schade dat die redelijkerwijs het gevolg zou kunnen zijn van bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld? Dan wordt in beginsel vermoed dat dit zo is.

Indien aannemelijk kan worden gemaakt dat de schade niet wordt veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van gaswinning, dan gelden de hiervoor genoemde normale bewijsregels. De bewoner moet dan bewijzen dat de schade toch het gevolg is van bodembeweging door gaswinning. In een normale situatie zal de schadeveroorzaker (exploitant) degene zijn die dit aannemelijk moet maken. In het protocol is ervoor gekozen dat het IM beoordeelt of er voldoende bewijs is geleverd en waar nodig onderzoek laat doen. De exploitant speelt hier geen rol in, zodat de bewoner zo min mogelijk met de exploitant wordt geconfronteerd.

Let op! Het bewijsvermoeden is alleen van toepassing op fysieke schade aan gebouwen in het effectgebied van het Groningenveld. Als uw schade daar niet onder valt, bijvoorbeeld omdat er geen sprake is van fysieke schade of omdat de schade veroorzaakt wordt door winning uit een ander gasveld, dan geldt het wettelijke bewijsvermoeden niet. De te volgen procedure voor afwikkeling van de schade is dan hetzelfde, maar het verband tussen de schade en bodembeweging door gaswinning wordt vastgesteld door het IM. De rechter kan wel altijd een rechterlijk bewijsvermoeden toepassen.

Het IM past het bewijsvermoeden toe. Daarbij kunnen de uitspraken van de Arbitrator Bodembeweging helpen, omdat zij het bewijsvermoeden al langer toepassen. De arbiters stellen bij het aannemelijk maken aan de exploitant hoge eisen. Zij zijn van mening dat het noemen van meerdere andere mogelijke oorzaken niet genoeg is om aannemelijk te maken dat de schade een andere oorzaak heeft dan bodembeweging als gevolg van gaswinning.

Korte uitleg van de werking van het bewijsvermoeden:

Nationaal Coördinator
Groningen

Ons kenmerk
NCG / 17112890

Bewoner constateert fysieke schade aan woning
I
Woning staat in effectgebied van Groningenveld
I
Schade is vermoedelijk het gevolg van bodembeweging door gaswinning
I
Alle punten ja: verband tussen bodembeweging en schade is aanwezig en aansprakelijkheid wordt vermoed
I
Tenzij exploitant aannemelijk maakt dat schade andere oorzaak heeft, in welk kader bewoner exploitant informatie verstrekt en mogelijkheid geeft onderzoek te doen

Het bewijsvermoeden is een hulpmiddel bij het beantwoorden of er verband is tussen de schade en de bodembeweging door gaswinning. Vervolgens komt de vraag aan de orde welk deel van de schade door de bodembeweging door gaswinning is veroorzaakt. Dit is de toerekening. Uitgangspunt is dat schade toegebracht aan zwakke kwetsbare gebouwen aan de exploitant kan worden toegerekend. Toerekening ziet niet op het vaststellen van de hoogte van de schade. Daar kunnen andere omstandigheden een rol spelen.

Het verdere proces

De NCG heeft in het vorenstaande de uitgangspunten voor de nieuwe schadeaanpak beschreven. Een en ander is uitgewerkt in een aantal bijlagen:

1. Schadeprotocol
2. Handboek schade
3. Kwaliteitseisen schade-inspecteurs

De bijlagen bevatten een voorstel gebaseerd op de toe nu toe gevoerde discussies en de daarin ingenomen standpunten, de ontvangen adviezen en de toets of de NAM zich zal houden aan de uitspraken van het Instituut Mijnbouwschade. Het betreft dus geen uit onderhandelde tekst.

De gesprekken tot nu toe hebben duidelijk gemaakt dat het proces in etappes zal moeten verlopen. De NCG gaat daarbij uit van de volgende stappen:

1. Vaststelling van de wijze waarop opname van schades zal plaats vinden. Zodra dit is vastgesteld zullen de nu "op de plank" liggende schademeldingen worden opgenomen;
2. Vaststelling van het schadeprotocol en de instelling van het Instituut Mijnbouwschade, in samenhang met de uitgangspunten van een in te stellen schadefonds.
Het rijk wil zicht hebben op overeenstemming over het protocol. Voor de regio (bestuurlijk en maatschappelijk) kan instemming alleen aan de orde zijn met zicht op de contouren van het fonds.
3. Instelling van een schadefonds.

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Ons kenmerk
NCG / 17112890

In afwachting daarvan zal in de samenwerkingsovereenkomst NAM-EZ-NCG vastgelegd moeten worden dat de NAM zich zal houden aan de uitspraken van het IM. Aan de totstandkoming van een schadefonds is verbonden een afspraak tussen rijk en NAM dat de NAM zich aan de uitspraken van het IM zal houden, waar het gaat om haar aansprakelijkheid.

De NCG vindt het gewenst dat op 20 juli 2017 in de stuurgroepen wordt vastgesteld op welke wijze de schades zullen worden opgenomen.

De NCG dringt bij het rijk, met in ogenschouw van hetgeen in deze brief is beschreven, op aan zo spoedig mogelijk inzicht te bieden in de modaliteiten en vormgeving van een toekomstig schadefonds. In afwachting daarvan dringt de NCG er op aan dat de gesprekken over het protocol en het Instituut Mijnbouwschade uiterlijk eind augustus zo ver zijn, dat het mogelijk is om in combinatie met het zicht op een fonds tot conclusies kan worden gekomen en spoedig over gegaan kan worden tot de instelling van het Instituut Mijnbouwschade en de inwerkingtreding van het protocol.

De NCG beraad zich, naar aanleiding van het Kamerdebat dd. 04-07-17 nog op de vraag hoe om te gaan met omliggende gasvelden en de gasopslag te Langelo.

De NCG zal parallel daaraan met de NAM en EZ werken aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst waarin vastgelegd wordt dat de NAM zich zal houden aan de uitspraken van het IM.

Van het rijk wordt gevraagd om zo spoedig mogelijk, na overeenstemming, de totstandkoming van het schadefonds in procedure te brengen.